

บทที่ 8

การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานวิจัยเป็นกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายของโครงการวิจัย เป็นการประมวลความคิด รวบรวมข้อมูล ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติ และทักษะในการเขียนรายงานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ค้นพบ สรุปและข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในเชิงการนำผลงานวิจัยไปใช้ต่อไป

ส่วนประกอบของรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานวิจัยมีส่วนประกอบแบ่งได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนแรก มีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ปกนอก เป็นปกแข็งอาจใช้กระดาษโปสเตอร์มาทำหน้าปก ควรใช้สีเรียบร้อย ไม่ฉูดฉาด ใช้ตัวอักษร Angsana New ขนาด 24 ตัวเข้ม หน้าปกจะพิมพ์ข้อความต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 รายงานการวิจัย

1.1.2 เรื่อง (ระบุชื่อเรื่องที่ทำวิจัย)

1.1.3 เสนอ (ระบุชื่อบุคคลที่ให้ทำวิจัย เช่น อาจารย์ผู้สอน หรือ หน่วยงานที่ให้ทุน เป็นต้น)

1.1.4 ระบุชื่อผู้วิจัย ถ้ามีผู้ร่วมวิจัยเกินกว่า 2 คน ให้ใส่ชื่อหัวหน้าโครงการ และตามด้วยคำว่า “และคณะ”

1.1.5 รายงานการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาอะไร หรือรายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากใคร

1.1.6 ปี พ.ศ. ที่ทำงานวิจัยแล้วเสร็จ

1.2 ใบรองปก

1.3 ปกใน (ปกรอง) มีส่วนประกอบต่าง ๆ เหมือนปกหน้า

1.4 บทคัดย่อ เป็นข้อความที่เขียนขึ้นอย่างกะทัดรัด ประกอบด้วยปัญหาวัตถุประสงค์ ของเรื่องที่ศึกษา วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยย่อ สรุปผลและข้อเสนอแนะ

1.5 Abstract เป็นการแปลบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

1.6 กิตติกรรมประกาศ หรือประกาศคุณูปการ เป็นข้อความแสดงความขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้งานวิจัยบรรลุผลสำเร็จ

1.6 สารบัญ เป็นส่วนที่แสดงส่วนต่าง ๆ ของรายงานวิจัย โดยระบุหน้าของส่วนต่าง ๆ เรียงลำดับตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย โดยทั่วไปจะเริ่มนับเลขหน้าตั้งแต่บทที่ 1 เป็นต้นไป ส่วนแรกของรายงานจะระบุเลขหน้าเป็น (1) (2) (3) หรืออักษร ก ข ค ตามลำดับ

1.7 สารบัญตาราง (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แสดงตารางทั้งหมดที่มีอยู่ในรายงาน เรียงลำดับตามหน้าของรายงาน

1.8 สารบัญภาพ (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แสดงภาพทั้งหมดที่มีอยู่ในรายงาน เรียงลำดับตามหน้าของรายงาน

2. ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 บทนำ (Introduction) ประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

2.1.1 ความสำคัญของปัญหา จะกล่าวถึงปัญหาและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัย

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย จะบอกให้ทราบว่าการศึกษาเรื่องนี้ต้องการศึกษาอะไร

2.1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า สมมติฐานอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้แต่ต้องทำการทดสอบได้

2.1.4 ขอบเขตของการวิจัย จะเป็นกรอบให้ผู้วิจัยทราบว่าศึกษาแค่ไหน ส่วนมากจะจำกัดขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา และระยะเวลาในการศึกษา

2.1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย (ถ้ามี) จะบอกให้ทราบว่าในการทำวิจัยเรื่องนี้ มีข้อจำกัดอะไรบ้าง เช่น ข้อจำกัดเรื่องกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่ครบตามต้องการเนื่องจากเหตุผลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ หรือการย้ายถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

2.1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น (ถ้ามี) เป็นการกำหนดข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นตามความจริง ซึ่งผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านทราบล่วงหน้า ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจงานวิจัยมากขึ้น การเขียนข้อตกลงเบื้องต้นจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎี และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ด้วย

2.1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ เป็นการให้คำนิยามของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกัน และช่วยให้ปัญหาที่ศึกษามีความรัดกุมมากขึ้น

2.1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย เป็นการกล่าวถึงผลจากการวิจัยว่าจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรและกับใครได้บ้าง

2.2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature) ประกอบด้วย

2.2.1 แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยควรให้ครอบคลุมเรื่องที่วิจัย จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดสมมติฐานในการวิจัยและนำไปใช้อ้างอิงหรือยืนยันผลการวิจัย

2.2.2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทำให้ทราบว่าม้งานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้ไม่ทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น และสามารถนำผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาอ้างอิงหรือยืนยันผลการวิจัยของเราได้

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Design) ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) จะกล่าวถึงเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า เช่น รูปแบบการวิจัย

2.3.2 แหล่งข้อมูล จะบอกให้ทราบว่าแหล่งข้อมูลที่จะนำมาศึกษานั้นได้มาจากที่ใดเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ

2.3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะต้องระบุว่าประชากรที่ศึกษาเป็นใคร ขนาดหรือจำนวนทั้งหมดเท่าใด กลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่าใดมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างไร และได้มาโดยวิธีอะไร

2.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องบอกให้ชัดเจนว่าเครื่องมือเป็นอะไร ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเองหรือคัดแปลงมาจากของใคร ระบุวิธีสร้างเครื่องมือ การทดสอบเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.5 ตัวแปรที่ศึกษา ต้องระบุว่าตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ตัวแปรใดบ้าง อะไรเป็นตัวแปรอิสระ หรืออะไรเป็นตัวแปรตาม (ถ้ามี)

2.3.6 การรวบรวมข้อมูล ระบุว่าวิธีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบใด เช่น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง หรือส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ติดแสตมป์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมา เป็นต้น

2.3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล จะกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล (ถ้ามี)

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงบรรยาย ตาราง หรือแผนภูมิก็ได้แล้วแต่กรณี

2.5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ (Conclusion Recommendation)
การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีวิธีการเขียนดังนี้

2.5.1 การเขียนบทสรุป เป็นการเขียนสรุปวัตถุประสงค์หรือประเด็นสำคัญในการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย และนำข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัย มาสรุปโดยย่อ

2.5.2 การเขียนอภิปรายผล เป็นการนำหลักการ เหตุผล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมายืนยันหรืออ้างอิงผลการวิจัยของเรา

2.5.3 การเขียนข้อเสนอแนะ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเสนอแนะเพื่อการดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะทั่วไป จะกล่าวถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป จากประเด็นและพื้นที่ที่วิจัย ผู้วิจัยได้เห็นประเด็นอะไรที่มีความสำคัญและควรทำวิจัยต่อไป อาจเขียนเสนอแนะไว้ให้ผู้สนใจได้แนวทางเพื่อพัฒนาเป็นโครงการวิจัยต่อไป

3. ส่วนประกอบตอนท้าย ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 บรรณานุกรม เป็นการบอกให้ทราบถึงแหล่งที่มาของข้อมูล โดยทั่วไปจะพิมพ์บรรณานุกรมไว้ตรงกลางหน้าเป็นใบประหน้าของบรรณานุกรม และหน้าแรกของบรรณานุกรมจะต้องพิมพ์คำว่า “บรรณานุกรม” ไว้กลางหน้ากระดาษในแนวขอบบนกระดาษ การพิมพ์บรรณานุกรมให้ใช้วิธีใด วิธีหนึ่งเหมือนกันทั้งฉบับ

3.2 ภาคผนวก เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติม เช่น เครื่องมือวิจัย (แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม) เอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กล่าวไว้ในรายงาน และไม่สามารถบรรจุได้เพราะข้อมูลมีปริมาณมาก จึงแยกไว้ในภาคผนวก โดยมีการกล่าวเชื่อมโยงกัน ภาคผนวกจะมีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสม ก่อนถึงหน้าภาคผนวกต้องมีหน้าบอกตอนที่มีข้อความว่า “ภาคผนวก” อยู่กึ่งกลางของกระดาษ

รายละเอียดในภาคผนวกให้แสดงในหน้าถัดไป หากจำเป็นต้องแบ่ง อาจแยกเป็นภาคผนวก ก. ภาคผนวก ข. โดยพิมพ์ชื่อย่อภาคผนวกย่อไว้กลางบรรทัดแรก

3.3 ประวัติผู้วิจัย ประกอบด้วย ชื่อ – นามสกุล ตำแหน่งปัจจุบัน ที่อยู่ และประวัติการศึกษา

ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัยในส่วนเนื้อเรื่อง

จากตัวอย่างการวิจัยเรื่อง **บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ** (สุวารีย์ วงศ์วัฒนา, 2542) มีการเขียนรายงานการวิจัยในส่วนเนื้อเรื่อง ดังนี้

ตัวอย่างความสำคัญของปัญหา

การเขียนความสำคัญของปัญหาจะกล่าวถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง ปัญหา เหตุผล และความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัย ดังตัวอย่าง

ความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้ วิลเบอร์ ชแรมม์ (Winbur Schramm 1964 : 41) ได้อธิบายถึงบทบาทหลักของสื่อมวลชนว่า บทบาทแรกคือ การเฝ้ายามหรือบทบาทในการเสนอข่าวสาร บทบาทต่อมาคือ การกำหนดนโยบายหรือบทบาทในการตัดสินใจและบทบาทสุดท้ายคือ บทบาทในการสอนหรือให้ความรู้ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคม มีความเจริญก้าวหน้าไม่ด้อยไปกว่ากัน สื่อมวลชนสามารถให้การศึกษาความรู้ได้หลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการเกษตร ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น จึงนับได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษานับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศ การศึกษาของแต่ละบุคคลมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สังคมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศชาติบ้านเมือง ประเทศชาติจะเจริญได้ต้องอาศัยประชาชนพลเมืองที่มีการศึกษาดี

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2539 ประเทศชาติเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำค่าเงินบาทลดลง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด คนว่างงาน

การปล้นทรัพย์ ฯลฯ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ในฐานะที่มีบทบาทในการให้การศึกษา จะยังคงมีบทบาทในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจนี้หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงสื่อและพิจารณาเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัยจะบอกให้ทราบว่า การวิจัยเรื่องนี้ต้องการศึกษาอะไร และต้องเขียนให้สอดคล้องกับปัญหาในการวิจัย ดังตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์กับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ตัวอย่างการเขียนสมมติฐานการวิจัย

การเขียนสมมติฐานการวิจัยเป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า สมมติฐานอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้แต่ต้องทำการทดสอบได้ การเขียนสมมติฐานการวิจัยจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังตัวอย่าง

สมมติฐานการวิจัย

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ตัวอย่างการเขียนขอบเขตของการวิจัย

การเขียนขอบเขตของการวิจัยจะเป็นกรอบให้ผู้วิจัยทราบว่า จะศึกษาแค่ไหน ส่วนมากจะจำกัดขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เนื้อหาสาระที่จะวิจัยและระยะเวลาในการศึกษา ดังตัวอย่าง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีต่อบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 ศึกษาบทบาทในการพัฒนาเรื่อง อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การทำมาหาเลี้ยงชีพ การวางแผนครอบครัว ความสำนึกต่อชุมชน และคุณธรรมประจำใจ โดยศึกษาประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

ตัวอย่างการเขียนนิยามศัพท์

การเขียนนิยามศัพท์ เป็นการให้คำนิยามของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกัน และช่วยให้ปัญหาที่ศึกษามีความรัดกุมมากขึ้น ดังตัวอย่าง

นิยามศัพท์

บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ หมายถึง การทำหน้าที่ของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อประชาชนในด้านต่าง ๆ คือ เพื่อบอกเล่า เพื่อให้ความรู้ เพื่อชี้ชวน เพื่อความบันเทิง

การศึกษา หมายถึง การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการให้ความรู้ ความคิดและความเข้าใจแก่ประชาชน

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่เดิมในทางที่ดีขึ้น

คุณภาพชีวิต หมายถึง การที่ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในเรื่อง อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การทำมาหาเลี้ยงชีพ การวางแผนครอบครัว ความสำนึกต่อชุมชนและมีคุณธรรมประจำใจ

ช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ หมายถึง ช่วงเวลาที่ประเทศไทยเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำระหว่างปี 2540 – 2542

ประชาชน หมายถึง ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

ตัวอย่างการเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเป็นการกล่าวถึงผลจากการวิจัยว่าจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร และกับใครได้บ้าง ดังตัวอย่าง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อวิทยุและโทรทัศน์หาทางปรับปรุงเนื้อหาสาระของสื่อให้เหมาะสม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกให้มีคุณภาพดีขึ้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ตัวอย่างการเขียนแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเขียนแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยควรให้ครอบคลุมเรื่องที่วิจัย จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดสมมติฐานในการวิจัยและนำไปใช้อ้างอิงหรือยืนยันผลการวิจัยส่วน การเขียนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่ามีการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้ไม่ ทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น และสามารถนำผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาอ้างอิงหรือยืนยันผลการวิจัยของ เราได้ ดังตัวอย่าง

แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาสังคม

ลาสเวลล์ (Lasswell, 1948, P. 37 – 51) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้กล่าวถึงหน้าที่ สำคัญ 3 ประการของสื่อมวลชนคือ

1. สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และรายงานข่าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ ประชาชนทราบ
 2. สื่อมวลชนมีหน้าที่ประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคม หรืออธิบายข้อกำหนด และความเห็นให้ประชาชนเข้าใจยิ่งขึ้น
 3. สื่อมวลชนมีหน้าที่รักษา ถ่ายทอดวัฒนธรรม หรือทำหน้าที่ให้การศึกษา ต่อมา นักสังคมวิทยาอีก 2 ท่านคือ ชรามม์ และ ไรท์ (Schramm and Wright อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2533, หน้า 133) ได้เพิ่มหน้าที่ข้อที่ 4 คือ
 4. สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ความบันเทิงคือ การให้ความบันเทิงแก่ผู้เปิดรับชม
- สื่อมวลชน ชรามม์ (Schramm, 1964, P. 33 – 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไป ของสื่อมวลชนต่อสังคมไว้ดังนี้
- 4.1 สื่อมวลชนให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในสังคม
 - 4.2 เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นขัดแย้งในปัญหา ต่าง ๆ มีผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนที่อยู่ในสังคม

4.3 เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ประชาชนเท่ากับเป็นแหล่งเพิ่มพูนปัญญา อันนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคม

4.4 ให้ความบันเทิง เพื่อให้ประชาชนได้พักผ่อนทางจิตใจ คลายความตึงเครียด และให้ความสนุกสนาน

4.5 ให้บริการทางธุรกิจ เพื่อประโยชน์ต่อการค้าและเศรษฐกิจของสังคม

ปรมะ สตะเวทิน (2533 : 147 – 149) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของการสื่อสารในการพัฒนาสังคมว่าการปฏิบัติหน้าที่ของการสื่อสารเพื่อพัฒนาสังคมในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาไปนั้นมีลักษณะดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Information Function) ก่อนที่ประเทศจะพัฒนาไปได้นั้นประชาชนต้องมีความกระตือรือร้น (Aspiration) ที่จะพัฒนาตัวเองและสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นหน้าที่ของการสื่อสารจึงเป็นการให้ข่าวสารแก่ประชาชนในลักษณะที่สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนาด้วยการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาแก่ประชาชนให้มาก ๆ สารของข่าวสารที่เสนอ ได้แก่ วิถีชีวิตของสังคมที่พัฒนา โดยการพัฒนาต่าง ๆ ระบบการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศตนเองและประเทศที่พัฒนา เป้าหมาย และปัญหาของการพัฒนา การเสนอข่าวสารในลักษณะนี้เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจต่อการพัฒนา ได้รู้ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้หูตากว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบตัวเองและสังคมของตัวเองกับสังคมอื่นและคนในสังคมอื่นได้

2. หน้าที่ในการชักจูงใจ (Persuasive Function) หน้าที่ของการสื่อสารในประเทศที่กำลังพัฒนาก็คือ การชักจูงใจให้ประชาชนเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนและเข้าร่วมในโครงการพัฒนาอย่างจริงจัง (Active Participation) ด้วยการแสดงความคิดเห็น สนับสนุนโครงการพัฒนาของรัฐบาล และชี้แนะการตัดสินใจของประชาชน ตลอดจนชี้แนะให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมโดยส่วนรวมจะได้รับการพัฒนา

3. หน้าที่ในการให้ความรู้ (Educational Function) ในการพัฒนาประเทศนั้น เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับความจำเป็นของการพัฒนาจนเกิดความรู้สึกและกระตือรือร้นและตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนแล้ว สิ่งก็ตามมาก็คือ ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความรู้ความสามารถในการที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้นั้นก็คือทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความรู้ความสามารถในทางที่จะใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการผลิต

ผลผลิตทางการเกษตรหรือในการประกอบอาชีพของตน คำตอบก็คือ รัฐบาลจะต้องให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งในประเทศในเรื่องอ่านออกเขียนได้ การเกษตร การสาธารณสุข และการช่าง การสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชนสามารถที่จะทำหน้าที่ในการที่จะให้ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวของประชาชนให้เข้ากับการพัฒนาสังคมได้โดยการให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ การปรับปรุงการกินอยู่และการประกอบอาชีพ

สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการให้การศึกษา ให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การให้ความรู้โดยตรงได้แก่ การใช้สื่อมวลชนสำหรับการศึกษาในโรงเรียน โดยทำหน้าที่เป็นโสตทัศนูปกรณ์ สำหรับการให้ความรู้โดยอ้อม เป็นการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาทางอ้อมแก่ประชาชนทั่วไป โดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เสนอความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย ความรู้ทั่วไป เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และภาพยนตร์ ได้รับความรู้เหล่านั้นโดยอัตโนมัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรพิมล ถึงนาค (2532) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยอีสานเหนือเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า โทรทัศน์มีบทบาทมากในด้านการให้ความรู้ด้านโภชนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านการประกอบอาชีพ ด้านการวางแผนครอบครัว ด้านการสร้างสามัคคี ด้านการพัฒนาจิตใจ และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สำหรับสื่อวิทยุ มีบทบาทในด้านสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การสร้างสามัคคีและการพัฒนาจิตใจ

ตัวอย่างการเขียนวิธีดำเนินการวิจัย

การเขียนวิธีดำเนินการวิจัยจะกล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการเขียนระเบียบวิธีวิจัย

การเขียนระเบียบวิธีวิจัยจะกล่าวถึงเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า เช่น รูปแบบการวิจัย ดังตัวอย่าง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการศึกษา บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ตัวอย่างการเขียนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเขียนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะต้องระบุว่าประชากรที่ศึกษาเป็นใคร ขนาดหรือจำนวนทั้งหมดเท่าใด กลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่าใดมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างไร และได้มาโดยวิธีอะไร ดังตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 592,165 คน (ข้อมูลจากสำนักงาน ก.ก.ต. จังหวัดพิษณุโลก เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2542)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามอำเภอและตำบล ในจังหวัดพิษณุโลก
2. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนที่ 1 แล้ว ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยดูจากตารางสำเร็จรูปยามาเน่ (Yamane 1973 : 1089) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ขนาดของประชากรตั้งแต่ 100,000 คนขึ้นไป ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คนดังต่อไปนี้

อำเภอเมือง	113	คน
อำเภอวังทอง	74	คน
อำเภอบางระกำ	49	คน
อำเภอพรหมพิราม	45	คน
อำเภอนครไทย	40	คน
อำเภอบางกระทุ่ม	29	คน
อำเภอเนินมะปราง	18	คน
อำเภอวัดโบสถ์	17	คน
อำเภอชาติตระการ	15	คน
รวม	400	คน

ตัวอย่างการเขียนตัวแปรในการวิจัย

การเขียนตัวแปรในการวิจัยต้องระบุว่าตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ตัวแปรใดบ้าง อะไรเป็นตัวแปรอิสระ หรืออะไรเป็นตัวแปรตาม (ถ้ามี) ดังตัวอย่าง

ตัวแปรในการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัยกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังต่อไปนี้

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ตัวแปรอิสระ คือ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ตัวอย่างการเขียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเขียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะต้องบอกให้ชัดเจนว่าเครื่องมือเป็นอะไร ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองหรือดัดแปลงมาจากของใคร ระบุวิธีสร้างเครื่องมือ การทดสอบเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์เกี่ยวกับการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

การสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. จัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับหัวข้อ และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหา

และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชาชน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถามและนำข้อมูลส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับ

ข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์เกี่ยวกับการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจมาทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ได้ผลดังนี้

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ = 0.77

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ = 0.57

และส่วนที่เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ได้ผลดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุ = 0.86

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโทรทัศน์ = 0.86

ตัวอย่างการเขียนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเขียนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ควรระบุว่าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบใด เช่น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง หรือส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์คิดแถมไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมา เป็นต้น ดังตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้พนักงานสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จนครบ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร และรายงานวิจัยต่าง ๆ

ตัวอย่างการเขียนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การเขียนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จะกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล (ถ้ามี) ดังตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.2 การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทดสอบสมมติฐานการวิจัยดังนี้

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การประมวลผลข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป Spss for windows เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างการเขียนผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงบรรยาย ตาราง หรือแผนภูมิก็ได้แล้วแต่กรณี ดังตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา**ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ**

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	176	44.0
หญิง	224	56.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยภาพรวมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์
วิทยุ	0.448**
โทรทัศน์	0.486**

**P<0.01

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง คือ 0.486 และ 0.448 ตามลำดับ

ตัวอย่างการเขียนสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเขียนบทสรุป เป็นการเขียนสรุปวัตถุประสงค์หรือประเด็นสำคัญในการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย และนำข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัย มาสรุปโดยย่อ ดังตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – 2542 มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการให้ศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์กับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ โดยศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 592,165 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) สรุปผลการวิจัยดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1 – 5,000 บาท

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 พบว่าส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากสื่อวิทยุในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.54 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่อง **สุขภาพอนามัย** เช่น การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาพยาบาล การออกกำลังกาย การใช้จ่ายอย่างถูกต้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.60 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลางรองลงมา ได้แก่ **การประกอบอาชีพ** เช่น เรื่องอาชีพ แรงงาน การเกษตร ธุรกิจการค้า การลงทุนและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การป้องกันอุบัติเหตุ การป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ การป้องกันโจรผู้ร้าย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.55 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลาง

สำหรับเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากสื่อโทรทัศน์ ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.04 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลาง แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่อง **สุขภาพอนามัย** เช่น การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาพยาบาล การออกกำลังกาย การใช้จ่ายอย่างถูกต้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.15 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ **การประกอบอาชีพ** เช่น เรื่องอาชีพ แรงงาน การเกษตร ธุรกิจการค้า การลงทุน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.09 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 1.79 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสื่อมวลชนประเภทวิทยุมีบทบาทในเรื่อง **การให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น** เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณสถาน โบราณวัตถุ

เพลงพื้นเมือง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.84 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ เรื่อง การให้ข่าวสาร ความรู้เรื่องอาหารการกินที่เหมาะสมแก่ประชาชน เช่น เรื่องโภชนาการ การเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ไม่มีพิษ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.77 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อทดสอบตามสมมติฐาน

1. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยภาพรวมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง คือ 0.486 และ 0.448 ตามลำดับ

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 พบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดได้แก่เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และศีลธรรม เช่น มีความเอื้อเฟื้ออารีต่อกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต สมักรสมานสามัคคี เช่น การรวมกลุ่มพัฒนาท้องถิ่น การช่วยเหลือบริการสังคม กิจกรรมสาธารณประโยชน์ การส่งเสริมการปกครอง ในระบบประชาธิปไตย โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง คือ 0.419 และ 0.384 ตามลำดับ

3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 พบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโทรทัศน์ในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระหว่างปี

พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดได้แก่เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณสถาน โบราณวัตถุ เพลงพื้นเมือง รองลงมาได้แก่เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม เช่น มีความเอื้อเฟื้ออารีต่อกัน มีความ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง รู้จักประหยัด ละเว้นอบายมุข โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ 0.442 และ 0.423 ตามลำดับ

ตัวอย่างการเขียนอภิปรายผล

การเขียนอภิปรายผล เป็นการนำหลักการ เหตุผล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเขียนหรืออ้างอิงผลการวิจัย ดังตัวอย่าง

อภิปรายผล

จากการทดสอบสมมติฐาน “การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ”

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าถ้าประชาชนเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์มาก จะมีความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตมากด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของลาสเวลล์ (Lasswell, 1948, P. 37) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาสังคมไว้ คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์และรายงานต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ มีหน้าที่ประสานส่วนต่างๆ ของสังคม อธิบายข้อกำหนดและความเข้าใจให้แก่ประชาชนยิ่งขึ้น มีหน้าที่รักษา ถ่ายทอดวัฒนธรรม หรือให้การศึกษา นอกจากนี้ ชรามม์ (Schramm, 1964, P. 33) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่โดยทั่วไป ของสื่อมวลชนไว้ว่า สื่อมวลชนให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ประชาชน เท่ากับเป็นการเพิ่มพูนปัญญาอันนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคม และ **ประมะ สตะเวทิน** (2533, หน้า 147) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของการสื่อในการพัฒนาสังคมว่า การปฏิบัติหน้าที่ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนามีลักษณะคือ ทำหน้าที่ในการให้ข่าวสาร หน้าที่ชักจูงใจ และหน้าที่ในการให้ความรู้ ซึ่งเมื่อประชาชนเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมาก ก็จะได้รับความรู้ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อมวลชนเหล่านั้นมากตามไปด้วย

เมื่อแยกพิจารณาการเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อวิทยุในการให้การศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดได้แก่เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และศีลธรรม รองลงมาได้แก่เรื่อง การเสริมสร้างความร่วมมือ สมัคสมานสามัคคี โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลางแสดงว่าสื่อมวลชนมีบทบาทมากในการส่งเสริมพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม ทำให้ประชาชนมีความเอื้อเฟื้อ อารีต่อกัน ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง รู้จักประหยัด ละเว้นอบายมุข

สำหรับสื่อโทรทัศน์ พบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโทรทัศน์ในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดได้แก่เรื่อง การอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น รองลงมาได้แก่เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรพิมล ถึงนาค** (2532, หน้า 48) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยอีสานเหนือเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชน ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สื่อวิทยุและโทรทัศน์มีบทบาทมากในด้านการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชน แต่มีบทบาทน้อยในด้านการพัฒนาจิตใจ และโทรทัศน์มีบทบาทมากในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

ตัวอย่างการเขียนข้อเสนอแนะ

การเขียนข้อเสนอแนะ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเสนอแนะเพื่อการดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะทั่วไป จะกล่าวถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป จากประเด็นและพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้เห็นประเด็นอะไรที่มีความสำคัญและควรทำวิจัยต่อไป อาจเขียนเสนอแนะไว้ให้ผู้สนใจได้แนวทางเพื่อพัฒนาเป็นโครงการวิจัยต่อไป ดังตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ให้มาก ๆ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่สื่อวิทยุและโทรทัศน์มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
2. สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ควรตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่องังคม โดยเฉพาะสื่อมวลชนท้องถิ่น ควรมีบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ นอกจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงใดในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน
3. ควรศึกษาลักษณะเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ระดับท้องถิ่น ว่ามีอิทธิพลหรือผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นเพียงใด ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อควรคำนึงในการเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยมีข้อควรคำนึงดังต่อไปนี้

1. จัดทำต้นฉบับให้เรียบร้อย ตรวจสอบความถูกต้องของการสะกดการันต์ ถ้าหากเป็นลายมือเขียนต้องเขียนให้อ่านง่าย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้พิมพ์สามารถพิมพ์ตามต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อป้องกันพิมพ์วรรคตอนผิดพลาด ถ้าหากต้องการให้เว้นวรรคในข้อความตอนใดให้ใช้เครื่องหมายขีดแบ่งไว้
3. ชื่อบทไม่ควรวงเล็บภาษาอังกฤษใส่ไว้ ถ้าหากต้องการจะให้มีจะต้องมีเหมือนกันทุกบท
4. รูปภาพ ตาราง หรือแผนภูมิซึ่งมีขนาดใหญ่ ต้องวางไว้ในแนวนอน และต้องวางด้านบนของภาพ หรือตาราง ไว้ทางด้านซ้ายมือ และให้ใส่เลขหน้าที่มุมบนขวามือ
5. เนื้อหาที่นำมาพิมพ์ไว้ในแต่ละหน้าควรมีประมาณ 25 บรรทัด ในกรณีอัดสำเนา และประมาณ 30 บรรทัด ในกรณีพิมพ์จากโรงพิมพ์
6. การจัดพิมพ์ควรดำเนินการดังนี้
 - 6.1 กระดาษหรือรูปเล่ม กรณีอัดสำเนาให้ใช้กระดาษขนาด A4
 - 6.2 หัวข้อหลักให้พิมพ์ติดเส้นกั้นหน้า
 - 6.3 หัวข้อรองซึ่งเป็นข้อย่อยของหัวข้อหลักให้ย่อหน้าลึกเข้ามา 9 ตัวอักษร และอยู่ห่างจากข้อความของหัวข้อหลักข้างบน 1 บรรทัด
 - 6.4 หัวข้อย่อยซึ่งเป็นข้อย่อยของหัวข้อรอง (ข้อ 6.3) ให้ย่อหน้ามาให้ตรงกับแนวข้อความของหัวข้อรอง และให้ช่องว่างห่างจากบรรทัดบน 1 บรรทัด
 - 6.5 ถ้าหากมีหัวข้อย่อยมากกว่านี้ ให้จัดระบบเหมือนข้อ 6.4 กล่าวคือ ย่อหน้าหัวข้อเข้ามาให้ตรงกับข้อความในหัวข้อย่อยหลักข้างบน และปิดช่องว่างให้ห่างจากข้างบนเช่นกัน
 - 6.6 หัวข้อในข้อ 6.2 และข้อ 6.3 จะเป็นหัวข้อลอย ซึ่งไม่มีข้อความอื่นพิมพ์ต่อหลังจากที่พิมพ์ข้อความของหัวข้อนั้นหมดแล้ว ส่วนหัวข้อย่อยอื่น ๆ หลังจากพิมพ์หัวข้อแล้วให้นำข้อความอื่น ๆ มาพิมพ์ต่อได้เลย โดยไม่ต้องย่อหน้า และขึ้นบรรทัดใหม่ ข้อความที่มีเลขประจำข้อ ควรย่อหน้าเมื่อขึ้นเลขข้อใหม่

6.7 เพื่อเป็นการเน้นหัวข้อให้เด่น ควรพิมพ์ขนาดตัวอักษรให้โตขึ้นกว่าตัวอักษรที่พิมพ์เนื้อหา

7. ควรพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกในการแก้ไข
8. ควรพิสูจน์อักษรด้วยความประณีต โดยการใช้ปลายดินสอ หรือปากกาชี้ไปที่ละตัว การพิสูจน์อักษรโดยการอ่านจะมีโอกาสผิดพลาดได้มาก
9. งานวิจัยสามารถพิมพ์หน้าเดียวได้
10. รูปภาพหรือแผนภูมิ ต้องชัดเจนและสื่อความหมายได้ และจะต้องบอกที่มาของรูปภาพ แผนภูมิ ตาราง โดยมีหลักว่า คำอธิบายของรูปเอาไว้ข้างล่าง คำอธิบายของตารางเอาไว้ข้างบน ส่วนที่มาของรูปและตารางไว้ข้างล่าง
11. หน้าคำนำ สารบัญ สารบัญภาพ และสารบัญตาราง ให้ใช้ตัวอักษร ก ข ค หรือตัวเลขในวงเล็บ เช่น (1) (2) (3) เป็นต้น กำกับหน้า สำหรับหน้าที่เป็นบทที่ หรือบรรณานุกรม ไม่ต้องพิมพ์เลขหน้ากำกับไว้
12. เมื่อขึ้นบทใหม่ทุกครั้ง ต้องขึ้นหน้าใหม่เสมอ
13. ระบบพิมพ์ตัวเลขและการอ้างอิง เมื่อใช้แบบใดต้องใช้แบบนั้นตลอดทั้งเล่ม

วิธีการเขียนอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเขียนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการอ้างอิงโดยยึดแบบใดแบบหนึ่งตลอดทั้งเล่ม มีวิธีการเขียนอ้างอิง (สำนักมาตรฐานการศึกษา, 2544 หน้า 46-83) ดังนี้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยแล้วจะนำข้อมูลที่ได้ศึกษาได้มานำเสนอในรายงานวิจัยของตัวเองซึ่งมีวิธีการนำข้อค้นพบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การคัดลอกข้อความ

ผู้วิจัยอาจคัดลอกข้อความชนิดตัวต่อตัวเป็นการคัดลอกข้อความมาตรงตามต้นฉบับเดิมทุกประการ

2. การถอดความหรือการเรียบเรียง

การถอดความหรือการเรียบเรียงเป็นการเขียนข้อความเดิมเสียใหม่ โดยเขียนคำพูดของเราเอง

3. การสรุปความ

การสรุปความเป็นการกล่าวหรืออธิบายถึงข้อความเดิมอย่างย่อโดยการเขียนเป็นคำพูดของเราเองโดยสรุปประเด็นสำคัญๆ

การลงรายการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (**Internal or Parenthetical in-text Citation**) เป็นการอ้างอิงข้อมูลเมื่อผู้อ้างคัดลอก ถอดความ หรือสรุปสาระสำคัญของผู้อื่นมาไว้ในงานของตน ลักษณะของการลงรายการอ้างอิงแบบนี้เป็นการลงอย่างสั้น ๆ กะทัดรัด โดยมีเครื่องหมายวงเล็บเป็นส่วนหนึ่งของการอ้างอิงด้วย นอกเหนือจากรายการ ผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้า ซึ่งเป็นรายการหลัก วัตถุประสงค์ของการลงรายการอ้างอิงลักษณะนี้คือ ต้องการบอกแหล่งที่มาของข้อมูลที่ผู้อ้างใช้ และโยนให้ผู้อ่านไปดูการอ้างอิงท้ายเล่มของงานหรือเอกสารนั้น การลงรายการอ้างอิงลักษณะนี้เข้ามาแทนที่การอ้างอิงแบบเดิม ซึ่งอยู่ตอนล่างของหน้ากระดาษที่เรียกว่า เิงอรธ (Footnotes)

2. การอ้างอิงท้ายเล่มหรือบรรณานุกรม จะเป็นการลงรายการอ้างอิงอย่างสมบูรณ์ คือ ผู้แต่ง ชื่องานหรือสิ่งพิมพ์ ข้อมูลทางด้านการพิมพ์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่อ้างอิงแทรกไว้ในเนื้อหาด้วย รายการอ้างอิงแต่ละชิ้นในบรรณานุกรมจะจัดเรียงไว้ตามลำดับอักษรผู้แต่งหรือตามลำดับอักษรตัวแรกของแต่ละรายการ

หลักเกณฑ์การลงรายการในรายชื่อเอกสารอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

1. ชื่อผู้แต่ง

1.1 ลงชื่อผู้แต่งทุกคนโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนผู้แต่ง ถ้าผู้แต่งเป็นคนไทยให้ลงรายการด้วยชื่อตัวและตามด้วยนามสกุล ถ้าเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้นามสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้นและชื่อกลาง เช่น ดวงใจ กวียะ Mary Elizabeth Faimon ลงว่า Faimon, M. E.

1.2 ผู้แต่งที่มีราชทินนามหรือบรรดาศักดิ์ เช่น ขุน หลวง พระ พระยา เจ้าพระยา คุณหญิง คุณ (คุณหญิงที่ไม่ได้สมรส) หรือ Sir ในภาษาอังกฤษ ให้ลงชื่อราชทินนาม คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วจึงลงบรรดาศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานครั้งหลังสุด เช่น บุรุษ บำรุงการ, หลวง

1.3 ผู้แต่งที่มีฐานันดรศักดิ์ เช่น ม.ล., ม.ร.ว., ม.จ., พระองค์เจ้า, เจ้าฟ้า ฯลฯ ให้ลงชื่อและนามสกุล หรือพระนาม คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วลงสกุลต่อไปตามลำดับ เช่น เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว.

1.4 ผู้แต่งที่เป็นสมณศักดิ์

1.4.1 สมเด็จพระสังฆราชที่เป็นเชื้อพระวงศ์และได้ทรงกรม ให้ลงพระนาม คั่นด้วยจุลภาค ตามด้วยคำว่าสมเด็จพระสังฆราชเจ้า หรือสมเด็จพระมหาสมณเจ้า และลงท้ายด้วย อักษรยศที่ทรงได้รับการสถาปนาให้ทรงกรม เช่น วชิรญาณวงศ์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง

1.4.2 สมเด็จพระสังฆราชที่เป็นสามัญชน ให้ลงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ตามด้วยนามเดิม เช่น สมเด็จพระสังฆราช (สา)

1.4.3 พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ระดับต่ำลงมา เช่น เป็นราชาคณะ พระครู ให้ลงชื่อตามสมณศักดิ์นั้น เช่น พระเทพโศภณ (สิงห์ ชاکโร)

1.4.4 ผู้แต่งที่เป็นพระภิกษุไม่มีสมณศักดิ์ ให้ลงนามฉายา (นามที่พระอุปัชฌาย์ตั้งให้) ส่วนพระภิกษุที่ใช้สังฆนาม (นามเฉพาะที่นอกเหนือจากนามฉายา) ให้ลงชื่อสังฆนามเป็นผู้แต่ง เช่น พุทธทาสภิกขุ

1.5 ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

1.5.1 หน่วยงานราชการ ให้ลงชื่อเฉพาะหน่วยงานราชการ คั่นด้วยจุลภาค แล้วระบุส่วนราชการ เช่น ศึกษาธิการ, กระทรวง

1.5.2 สถาบันการศึกษา เช่น ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย

1.5.3 สถาบันอื่น ๆ เช่น รัฐวิสาหกิจ สมาคม สโมสร มูลนิธิ ธนาคาร โรงพยาบาล ถือหลักการลงรายการเช่นเดียวกับหน่วยราชการ เช่น พระมงกุฎเกล้า, โรงพยาบาล ยกเว้นชื่อเฉพาะ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่าหนึ่งคนให้ลงชื่อทุกคน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาคระหว่างชื่อผู้แต่งแต่ละคน และให้ใช้คำว่า “และ” ในบรรณานุกรมภาษาไทย หรือเครื่องหมาย Ampersand “&” ในภาษาอังกฤษนำหน้าคนสุดท้าย เช่น มารศรี ศิวรักษ์, ชุติมา สัจจามันท์, และนวลจันทร์ รัตนากร, Shafer, R. E., Stabb, C., & Smith, K.

หมายเหตุ :- การลงรายการผู้แต่งซ้ำให้ใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) จำนวน 4-7 ครั้ง แล้วใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.)

1.7 หนังสือที่มีผู้จัดพิมพ์ ผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ ให้เขียนชื่อบรรณาธิการ แล้ววงเล็บ คำว่า บก. หรือ Ed. (s). (ย่อมาจาก Editor (S)) ในภาษาอังกฤษ เช่น ไพศาล เหล่าสุวรรณ. (บก.), Pattishall, E. O., Jr. (Ed.)

1.8 หนังสือที่ไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อหนังสือแทนแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น หวยใต้ดิน. (2525). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสรี., The U.S. and the USSR. (1982). New York : New York University Press.

2. ปีที่พิมพ์

2.1 ให้ลงรายการปีที่พิมพ์ด้วยปีลิขสิทธิ์ ถ้าหนังสือฉบับนั้นไม่มีปีลิขสิทธิ์ให้ลงรายการด้วยปีที่หนังสือฉบับนั้นได้จัดพิมพ์ และให้ลงเฉพาะตัวเลข ไม่ต้องระบุคำว่า พ.ศ. หรือ ค.ศ.

2.2 ปีที่พิมพ์อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บเล็ก ()

2.3 ถ้าหนังสืออยู่ระหว่างการจัดพิมพ์ ให้ใช้ว่า “อยู่ระหว่างการพิมพ์” ในเครื่องหมายวงเล็บเล็ก ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้คำว่า “in Press” ไม่ต้องระบุปีที่พิมพ์จวบจนกระทั่งหนังสือฉบับนั้นได้พิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มเรียบร้อยแล้ว

2.4 หลังเครื่องหมายวงเล็บปิด ใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น (2524).

3. ชื่อเรื่อง

3.1 การลงรายการชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ ให้ลงชื่อเรื่องตามที่ปรากฏในหน้าปก ใน ชื่อเรื่องภาษาไทยที่มีภาษาต่างประเทศกำกับให้ลงรายการเฉพาะชื่อเรื่องภาษาไทย ถ้าเป็นหนังสือภาษาอังกฤษ การเขียนชื่อเรื่องให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวใหญ่เฉพาะคำแรก อักษรแรกของชื่อเรื่องย่อ (ถ้ามี) และชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนาม ใส่เครื่องหมายมหัพภาคหลังชื่อเรื่องแล้วขีดเส้นใต้ชื่อเรื่อง (ในการเรียงพิมพ์อาจจะใช้อักษรตัวเอนหรือตัวคำเข้มแทนการขีดเส้นใต้ก็ได้)

ตัวอย่าง

คู่มือการเขียนรายงานทางวิชาการ

Handbook in writing a research paper.

ตัวอย่าง ชื่อเรื่องที่มีภาษาต่างประเทศกำกับ

จิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental psychology)

ลงรายการชื่อเรื่องว่า

จิตวิทยาการพัฒนาการ.

ตัวอย่าง ชื่อเรื่องที่มีชื่อเรื่องย่อ

บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น : กล่าวถึงวิธีใช้หนังสือและห้องสมุด.

Writing english : A Composition For Foreign Students.

หมายเหตุ การลงรายการชื่อเรื่องของหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารและเอกสารอื่น ๆ ใช้ตัวอักษรธรรมดาแล้วขีดเส้นใต้ หรือตัวหนา หรือตัวเอนก็ได้

3.2 ลงรายการเพิ่มเติมสำหรับหนังสือเล่มนั้น (เช่น พิมพ์ครั้งที่ หรือ เล่มที่) ในเครื่องหมายวงเล็บหลังชื่อเรื่อง อย่าใช้มหัพภาคคั่นระหว่างชื่อเรื่องและข้อมูลที่มีอยู่ในวงเล็บ ให้ใช้มหัพภาคหลังเครื่องหมายวงเล็บปิด เช่น ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า (พิมพ์ครั้งที่ 2), The Messenger's Motives (2nd ed.).

3.3 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษที่มี 2 ตอน ให้ใช้ตัวเลขอารบิก อย่าใช้ตัวเลขโรมัน ยกเว้นแต่เพียงตัวเลขโรมันเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง เช่น Brown, P., Brill, B., & Faimon, M.E.1.Art in Thailand 2. Ban Chiang Collection. Art Education 39 (4). 425-500.

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการพิมพ์

ข้อมูลเกี่ยวกับการพิมพ์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สถานที่พิมพ์ และสำนักพิมพ์

4.1 สถานที่พิมพ์ ให้ลงชื่อเมืองที่สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์นั้นตั้งอยู่ หลังชื่อเมืองใดเครื่องหมายทวิภาค (:) การลงชื่อเมืองต่างประเทศ ถ้าเมืองนั้นไม่เป็นที่รู้จักกันดีหรือไม่มีชื่อเสียงสำหรับการพิมพ์ หรือชื่อเมืองนั้นมีชื่อซ้ำ ๆ กันหลายเมือง ให้ระบุชื่อรัฐหรือชื่อประเทศกำกับไว้ด้วย เช่น กรุงเทพฯ ; London :

4.2 สำนักพิมพ์และโรงพิมพ์

4.2.1 ลงชื่อสำนักพิมพ์ตามที่ปรากฏในหน้าปกใน ถ้ามีทั้งสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ให้ใส่ชื่อสำนักพิมพ์ ถ้าไม่มีสำนักพิมพ์ให้ลงรายการด้วยโรงพิมพ์แทน

4.2.2 ลงรายการชื่อสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์สั้น ๆ ในรูปแบบที่ทุกคนเข้าใจ คำคำที่เป็นส่วนหนึ่งของสำนักพิมพ์ออก เช่น สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วน...จำกัด บริษัท... จำกัด ในภาษาอังกฤษให้ตัดคำเหล่านี้ออก เช่น Publishers, Printing House, Printing Office, Press, Company หรือ Co., Incorporation, Incorporated, หรือ Inc., Corporation, Corporated หรือ Corp., Limited หรือ Ltd. และคำว่า The เช่น สำนักพิมพ์แพร์พิทยา ลงว่า แพร์พิทยา The Scarecrow Press, Inc. ลงว่า Scarecrow

4.2.3 ถ้าชื่อเมืองที่สำนักพิมพ์นั้นตั้งอยู่มีสองแห่ง ให้ใช้ชื่อแรกที่สำนักพิมพ์นั้นตั้งอยู่ แต่ถ้าจะใช้เฉพาะเจาะจงให้ใช้ชื่อเมืองที่สำนักพิมพ์นั้นตั้งอยู่ ตัวอย่าง สำนักพิมพ์ดวงกมลมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์สาขาอยู่ที่เชียงใหม่ ในหนังสือให้ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักพิมพ์ว่า สำนักพิมพ์ดวงกมล กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ให้ลงรายการว่า

กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

แต่ถ้าหนังสือนั้นได้ชี้เฉพาะเจาะจงว่าพิมพ์ที่เชียงใหม่ ถึงแม้จะระบุ
เมืองที่พิมพ์ทั้งสองเมืองว่า กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ให้ลงรายการว่า

เชียงใหม่ : ดวงกมล.

4.2.4 ใส่เครื่องหมายหัพภาคหลังสำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์ เช่น

กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.

New York : Random House.

รูปแบบการลงรายการจากบทความและหนังสือ

การเขียนอ้างอิงจากบทความและหนังสือมีวิธีดังนี้

1. บทความ

1.1 บทความวารสารวิชาการ

1.1.1 ผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิง (นวนิตย์ อินทรามะ, 2541)
บรรณานุกรม นวนิตย์ อินทรามะ. (2541). การพัฒนาห้องสมุดกับการควบคุมคุณภาพ.
วารสารสำนักวิทยบริการ, 3 (3), 3-7.

การอ้างอิง (Bekerian, 1993)
บรรณานุกรม Bekerian, D. A. (1993). In search of the typical eyewitness.
American Psychologist, 48, 574-576.

การอ้างอิง (พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2538, 2538)
บรรณานุกรม พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2538. (2538). ราชกิจจานุเบกษา
ฉบับกฤษฎีกา, 112 (ตอนที่ 4 ก), 1-21.

หมายเหตุ : ตัวอย่างบรรณานุกรมภาษาอังกฤษไม่ใส่ตัวเลขฉบับที่ ในเครื่องหมาย () ต่อจาก
เลขของปีที่ เนื่องจากวารสารรายการนั้นนับหน้าต่อเนื่องกันทุกฉบับใน 1 ปี

- 1.1.2 ผู้แต่ง 2 คน**
- การอ้างอิง (จุมพล พูลภัทรชีวิน และรัตนา ตุงคสวัสดิ์, 2542)
 บรรณานุกรม จุมพล พูลภัทรชีวินและรัตนา ตุงคสวัสดิ์. (2542). วิวัฒนาการและทางเลือกของนโยบายการครุศึกษาของรัฐบาลไทย. *วารสารครุศาสตร์*, 27 (2), 98-106.
- การอ้างอิง (Klimoski & Palmer. 1993)
 บรรณานุกรม Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal : Practice and Research*, 45 (2), 10-36.
- 1.1.3 ผู้แต่ง 3-5 คน**
- การอ้างอิง (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, สุกกรี รอดโพธิ์ทอง, และวิชุดา รัตนเพียร, 2541, 90-101)
 บรรณานุกรม อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, สุกกรี รอดโพธิ์ทอง, และวิชุดา รัตนเพียร. (2541). แนวทางการพัฒนาการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 27 (1), 90-101.
- การอ้างอิง (Borman, Hanson, Oppler, Pulakos, & White, 1993, 443-449)
 บรรณานุกรม Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakos, E. D., & White, L. A. (1993). Role of early supervisory experience in supervisor performance. *Journal of Applied Psychology*, 78, 443-449
- 1.1.4 ผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า**
- การอ้างอิง (จุมพจน์ วณิชกุล, และคนอื่น ๆ, 2542, 51-75)
 บรรณานุกรม จุมพจน์ วณิชกุล, ฉันทนา ชาญพานิช, นันทา วิฑูฒิสักดิ์, พรทิพย์ วัฒนสุวรรณ, ภิญญาพร นิตยะประภา และอัญญาณี คล้ายสุบรรณ์. (2542, พฤษภาคม – สิงหาคม). การอ้างอิง. *วารสารสำนักวิทยบริการ*, 4 (2), 51-75.

การอ้างอิง (Kneip oral., 1993)
 บรรณานุกรม Kneip, R. C., Delamater, A. M., Ismond, T., Milford, C., Salvia, L., & Saowitz, D. (1993). Self-and spouse ratings of anger and nosorty as predictors of coronary heart disease. **Health Psychology**, 12, 301-307.

1.2 บทความในนิตยสาร

การอ้างอิง (ล้อม เฟิ่งแก้ว, 2542, 103-105)
 บรรณานุกรม ล้อม เฟิ่งแก้ว. (2542, มิถุนายน). สุนทรภู่เกิดที่ไหนด. **ศิลปวัฒนธรรม**, 20 (8), 103-105.

การอ้างอิง (Posner, 1993, 673-674)
 บรรณานุกรม Posner, M. I. (1993, October 29), Seeing the mind. **Science**, 262, 673-674.

1.3 บทความในจดหมายข่าว ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

การอ้างอิง (ราชภัฏกำหนดดุทธศาสตร์เชิงรุก, 2542, 1)
 บรรณานุกรม ราชภัฏกำหนดดุทธศาสตร์เชิงรุกสู่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ขอเวลา 3 ปีเห็นผล. (2542, สิงหาคม 27). **จดหมายข่าวสำนักงานสถาบันราชภัฏ**, 1.

การอ้างอิง (The new nealth-care lexicon, 1993, 1-2)
 บรรณานุกรม The new nealth-care lexicon. (1993, August / September). **Copy Editor**. 4, 1-2.

1.4 บทความในหนังสือพิมพ์

การอ้างอิง (ภาคภูมิ ป่องภัย, 2542, หน้า 12)
 บรรณานุกรม ภาคภูมิ ป่องภัย. (2542, กรกฎาคม 3). มุมที่ถูกลือในพระราชวัง บางประอิน. **มติชน**, หน้า 12.

- การอ้างอิง (Erlich, 1994, p.4)
 บรรณานุกรม Erlich, Richard S. (1994 June 28). China a paradise for counterfeit CDs. **Bangkok Post**, p. 4.

1.5 บทความในหนังสือพิมพ์ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

- การอ้างอิง (ภาษีน้ำมัน, 2542, หน้า 2)
 บรรณานุกรม ภาษีน้ำมัน คิดตามอัตราตามปริมาณ. (2542, กันยายน 29). **มติชน**, หน้า 2.

- การอ้างอิง (New drug. 1993, p. A12)
 บรรณานุกรม New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure. (1993, July 15). **The Washington Post**, p. A12.

1.6 บทความแปล

- การอ้างอิง (เบริคส์แชล & เฮนสเลย์, 2539, 33-49)
 บรรณานุกรม เบริคส์แชล, ดี. จี. และเฮนสเลย์, โอ. ดี. แบบจำลองการวางแผนกลยุทธ์แนวใหม่ (แปลจาก A new strategic planning model for academic libraries โดย ดวงพร พงศ์พาณิชย์, พชรมน ปราบพาล, ประภาพร ปาลกะวงษ์ ณ อยุธยา และศุภกร ชินะเกตุ. (2539, ธันวาคม). **บรรณศาสตร์**, (2), 33-49.

2. หนังสือ

2.1 หนังสือทั่วไป

- การอ้างอิง (ไพรัช รัชชพงษ์และกฤษณะ ช่างกล่อม, 2541)
 บรรณานุกรม ไพรัช รัชชพงษ์และกฤษณะ ช่างกล่อม. (2541). **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

- การอ้างอิง (Mitchell & Larson, 1987).
- บรรณานุกรม Mitchell, T. R., & Larson, J. R., Jr. (1987). **People in organizations : An introduction to organizational behavior** (3rd ed.). New York McGraw-Hill.

2.2 หนังสือที่ผู้แต่งเป็นหน่วยงานราชการ

- การอ้างอิง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535)
- บรรณานุกรม การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. (2535). **รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 11**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

ในกรณีที่ชื่อผู้แต่งและชื่อสำนักพิมพ์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ลงรายการผู้แต่ง (Author) ในรายการชื่อสำนักพิมพ์ ผู้แต่งอาจเป็นบุคคล หรือ สถาบันก็ได้

- การอ้างอิง (Australian Bureau of Statistics, 1991)
- บรรณานุกรม Australian Bureau of Statistics. (1991). **Estimated resident population by age and sex in statistical local areas, New South Wales, June 1990** (No. 3209.1). Canberra, Australian Capital Territory : Author.

2.3 หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำ เช่น บรรณาธิการ ผู้รวบรวม

- การอ้างอิง (อดุลย์ วิริยเวชกุล, (บก), 2541)
- บรรณานุกรม อดุลย์ วิริยเวชกุล. (บก). (2541). **คู่มือจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา**. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- การอ้างอิง (Gibbs & Huang, (Eds.), 1991)
- บรรณานุกรม Gibbs, J. T., & Huang, I., N. (Eds.). (1991). **Children of color : Psychological interventions with minority youth**. San Francisco : Jossey-Bass.

2.4 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

การอ้างอิง (สวดมนต์ไหว้พระ..., 2541)
 บรรณานุกรม สวดมนต์ไหว้พระฉบับชาวบ้านและผู้ปฏิบัติธรรม. (2541). กรุงเทพฯ :
 สุวีริยาสาส์น.

การอ้างอิง (Merriam-Webster's collegiate dictionary. 1993)
 บรรณานุกรม Merriam-Webster's collegiate dictionary. (1993). (10th ed).
 Springfield, MA: Merriam-Webster.

ในการลงรายการอ้างอิงให้ระบุชื่อหนังสืออย่างสั้น หรือทั้งหมด

2.5 หนังสือที่มีความยาวหลายเล่มจบ ช่วงการพิมพ์มากกว่า 1 ปี

การอ้างอิง (Koch, (Dd.), 1959-1963)
 บรรณานุกรม Koch, S. (Ed.). (1959-1963). **Psychology** : A Study of science (Vols.
 1-6). New York : McGraw-Hill.

2.6 หนังสือสารานุกรม หรือ พจนานุกรม

การอ้างอิง (สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, (บก.), 2529)
 บรรณานุกรม สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (บก.). (2529). **สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.
 2529** เล่ม 1-10. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยศรี
 นครินทร์วิโรฒสงขลา.

การอ้างอิง (Sadie, (Ed.), 1980)
 บรรณานุกรม Sadie, S. (Ed.). (1980). **The new Grove Dictionary of music and
 musicians** (6th ed., Vols. 1-20). London : Macmillan.

2.7 หนังสือแปล

- การอ้างอิง (ฟิสค์, 2542)
 บรรณานุกรม ฟิสค์, เอ็ดเวิร์ด บี. (2542). การกระจายอำนาจทางการศึกษา การเมือง และฉันทานุมัติ (แปลจาก Decentralization of education : Politics and consensus โดยภัทรนันท์ พัตติยะ). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- การอ้างอิง (Laplace, 1951)
 บรรณานุกรม Laplace, P. S. (1951). **A philosophical essay on probabilities** (F. W. Truscott & F. L. Emory, Trans.). New York : Dover. (Original work published 1814).

2.8 จุลสาร แผ่นพับ เอกสารประชาสัมพันธ์

- การอ้างอิง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)
 บรรณานุกรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). **ท่องเที่ยวสงขลา. [แผ่นพับ].** สงขลา : ผู้แต่ง.
- การอ้างอิง (Research and Training Center on Independent Living, 1993)
 บรรณานุกรม Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities (4th ed.) [Brochure].** Lawrence, KS : Author.

2.9 บทความ หรือ เนื้อหาแยกแต่ละบท แต่ละผู้เขียนในเล่ม

- การอ้างอิง (สมบูรณ์ พรรณากพ, 2535, หน้า 407-415)
 บรรณานุกรม สมบูรณ์ พรรณากพ. (2535). อภิปรายเกี่ยวกับการศึกษา. ในคณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บก.), **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ** (หน้า 407-415). กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รูปแบบการลงรายการจากแหล่งอื่น ๆ

การอ้างอิงจากแหล่งอื่น ๆ มีวิธีการดังนี้

1. รายงานทางวิชาการรายงานการวิจัย (Technical and Research Reports)

1

1.1 รายงานทางวิชาการ

- การอ้างอิง (บุญมา พงษ์โหมด, ชูตินันท์ บุญฉ่ำ, คณิงนิตย์ ชื่นคำและอมรา พงษ์ปัญญา, 2542)
- บรรณานุกรม บุญมา พงษ์โหมด, ชูตินันท์ บุญฉ่ำ, คณิงนิตย์ ชื่นคำและอมรา พงษ์ปัญญา. 2542). งานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อม
หนึ่ง. ฉะเชิงเทรา : สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์.
- การอ้างอิง (Mazzeo, Druesne, Raffeld, Checketts & Muhlstein, 1991)
- บรรณานุกรม Mazzeo, J., Druesne, B., Raffeld, P. C., Checketts, K. T., & Muhlstein, A. (1991). **Comparability of computer and paper-and-pencil scores for two CLEP general examinations** (College Board Rep. No. 91-5). Princeton, NJ : Educational Testing Service.
- #### 1.2 รายงานประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาล
- การอ้างอิง (คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานทำของบัณฑิต, 2542)
- บรรณานุกรม ติดตามผลการดำเนินงานทำของบัณฑิต, คณะกรรมการ. (2542). **รายงานการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2540-2541** กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและฝ่ายทะเบียนวัดผล สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- การอ้างอิง (National Institute of Mental Health, 1990)
- บรรณานุกรม National Institute of Mental Health. (1990). **Clinical training in Serious mental illness** (DHHS Publication No., ADM 90-1679). Washington, D.C : U.S. Government Printing Office.

1.3 รายงานประเภทสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย

- การอ้างอิง (มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย, 2539)
- บรรณานุกรม ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย (2539). รายงานประจำปี 2538 กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- การอ้างอิง (Broadhurst & Maller, 1991)
- บรรณานุกรม Broadhurst, R. G., & Maller, R. A. (1991). **Sex offending and recidivism** (Tech. Rep. No. 3). Nedlands, Western Australia : University of Western Australia, Crime Research Centre.

1.4 รายงานประเภทสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานเอกชน

- การอ้างอิง (คณะกรรมการการประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องหอการค้าไทย, 2540)
- บรรณานุกรม การประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องหอการค้าไทย, คณะกรรมการ. (2540). รายงานการสัมมนาโต๊ะกลม ปัญหาและแนวทางการพัฒนาประมงไทย. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- การอ้างอิง (Employee Benefit Research Institute, 1992)
- บรรณานุกรม Employee Benefit Research Institute. (1992, February). **Sources of health insurance and characteristics of the uninsured** (Issue Brief No. 123). Washington, D.C : Author.

2. รายงานการประชุม

2.1 รายงานการประชุมที่พิมพ์เป็นเล่ม

- การอ้างอิง (นิทัศน์ ภัทรโยธิน, 2540, หน้า 30)
- บรรณานุกรม นิทัศน์ ภัทรโยธิน. (2540). ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า. ในการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15 วิสัยทัศน์นักบัญชีไทย วันที่ 27-28 มิถุนายน พ.ศ.2540 (หน้า 19-35). กรุงเทพฯ : สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

- การอ้างอิง (Deci & Ryan, 1991, pp. 237-238)
 บรรณานุกรม Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self :
 Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska
Symposium on Motivation : Vol. 38. Perspectives on motivation
 (pp. 237-288). Lincoln : University of Nebraska.

2.2 รายงานการประชุมที่มีการตีพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ

- การอ้างอิง (Cynx & Nottebohm, 1992)
 บรรณานุกรม Cynx, J., Williams, H., & Nottebohm, F. (1992). Hemispheric
 differences in avian song discrimination. **Proceedings of the
 National Academy of Sciences, USA, 89**, 1372-1375.

2.3 รายงานการประชุมที่ไม่ได้ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

- การอ้างอิง (Lanktree & Briere, 1991)
 บรรณานุกรม Lanktree, C., & Briere, J. (1991, January). **Early data on the Trauma
 Symptom Checklist for Children (TSC-C)**. Paper presented at the
 Meeting of the American Professional Society on the Abuse of
 Children, San Diego, CA.

2.4 เอกสารนำเสนอผลงานในที่ประชุม (Poster session)

- การอ้างอิง (ลมุล รัตตากร, 2529, ธันวาคม)
 บรรณานุกรม ลมุล รัตตากร. (2529, ธันวาคม). ระบบห้องสมุด. เอกสารเสนอต่อที่
 ประชุมของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

- การอ้างอิง (Lee, 1982, June)
 บรรณานุกรม Lee, Hwa-Wei. (1982, June). Exchange librarians. Paper presented at
 the Annual Conference of the American Library Association,
 Philadelphia.

หมายเหตุ ให้ใส่เดือนที่ประชุม ใส่อักษรย่อชื่อรัฐหรือประเทศ ถ้าชื่อเมืองที่จัดประชุมนั้นไม่เป็น
 ที่รู้จักกันดี

3. วิทยานิพนธ์

3.1 บทคัดย่อวิทยานิพนธ์จาก Dissertation Abstracts International (DAI)

และจัดทำโดย University Microfilm

การอ้างอิง (Bower, 1993)

บรรณานุกรม Bower, D. L. (1993). Employee assistant programs supervisory
Referrals : Characteristics of referring and nonreferring
 Supervisors. **Dissertation Abstracts International**, 54(01), 534B.
 (University Microfilms No. AAD93-15947)

3.2 บทคัดย่อวิทยานิพนธ์จาก Dissertation Abstracts International (DAI)

และจัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย

การอ้างอิง (Ross, 1990)

บรรณานุกรม Ross, D. F. (1990). Unconscious transference and mistaken identity :
 When a witness misidentifies a familiar but innocent person from
 a lineup (Doctoral dissertation, Cornell University, 1990).
 Dissertation Abstracts International, 49, Z5055.

3.3 วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่ไม่ได้จัดพิมพ์จำหน่าย

การอ้างอิง (Wilfley, 1989)

บรรณานุกรม Wilfley, D. E. (1989). **Interpersonal analysis of bulimia : Normalweight**
And obese. Unpublished doctoral dissertation, University of
 Missouri, Columbia.

3.4 วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทที่ไม่ได้จัดพิมพ์จำหน่าย

การอ้างอิง (Almeida, 1990)

- บรรณานุกรม Almeida, D. M. (1990). **Fathers' participation in family work : Consequences for fathers' stress and father-child relations.** Unpublished master's thesis, University of Victoria, Victoria, British Columbia, Canada.
- การอ้างอิง (พรพิมล เกลิมพลาณภาพ, 2535)
- บรรณานุกรม พรพิมล เกลิมพลาณภาพ. (2535). **พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของบริษัทธุรกิจเอกชนที่มียอดขายสูงสุดของประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จรรยาบรรณนักวิจัย

ปัจจุบันการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง หากงานวิจัยที่ปรากฏสู่สาธารณชนมีความเที่ยงตรง นำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ การที่จะให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ จะจำเป็นต้องมีส่วนประกอบสำคัญหลายประการ นอกจากการดำเนินตามระเบียบวิธีการวิจัยอย่างมีคุณภาพแล้ว คุณธรรมหรือจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. [Http:// research. bu.ac. th/ knowledge/ knowledge003.html](http://research.bu.ac.th/knowledge/knowledge003.html). 2006/27/26) ตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณนักวิจัยดังกล่าว จึงได้ริเริ่มดำเนินการทำร่างจรรยาบรรณนักวิจัยเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เพื่อให้ นักวิจัย นักวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยผ่านกระบวนการการขอรับความคิดเห็นจากนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ และได้ปรับปรุง ให้เหมาะสมรัดกุม ชัดเจนจนกระทั่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ประกาศใช้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติของนักวิจัยทั่วไป

ความหมายของคำว่านักวิจัย จรรยาบรรณและจรรยาบรรณนักวิจัย

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ได้ให้คำนิยามของคำว่า นักวิจัย จรรยาบรรณ และจรรยาบรรณนักวิจัยไว้ดังนี้

นักวิจัย หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทั้งแนวคิด มโนทัศน์ และวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

จรรยาบรรณ หมายถึง หลักความประพฤติอันเหมาะสมแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่ละสาขาวิชาชีพประมวลขึ้นไว้เป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ ยึดถือปฏิบัติเพื่อรักษาชื่อเสียง และส่งเสริมเกียรติคุณของสาขาวิชาชีพของตน

จรรยาบรรณนักวิจัย หมายถึง หลักเกณฑ์ควรประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัย และแนวทางปฏิบัติ

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ได้กำหนดจรรยาบรรณสำหรับนักวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในวิชาการและการจัดการนักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัย ต้องชื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย การเลือกผู้เข้าร่วมทำวิจัย การดำเนินการวิจัย ตลอดจนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1.2 นักวิจัยต้องให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูล และความคิดเห็นที่นำมาใช้ในงานวิจัย

1.2 นักวิจัยชื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย

1.2.1 นักวิจัยต้องเสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาในการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน

1.2.2 นักวิจัยต้องเสนอโครงการวิจัยด้วยความซื่อสัตย์โดยไม่ขอทุนซ้ำซ้อน

1.3 นักวิจัยต้องมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1.3.1 นักวิจัยต้องจัดสรรสัดส่วนของผลงานวิจัยแก่ผู้ร่วมวิจัยอย่างยุติธรรม

1.3.2 นักวิจัยต้องเสนอผลงานอย่างตรงไปตรงมาไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน

ข้อ 2 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัดนักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงการวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันอุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุด และเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

แนวทางปฏิบัติ

2.1 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย

2.1.1 นักวิจัยต้องศึกษาเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ของเจ้าของทุนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

2.1.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ระเบียบและกฎเกณฑ์ตามข้อตกลงอย่างครบถ้วน

2.2 นักวิจัยต้องอุทิศเวลาทำงานวิจัย

2.2.1 นักวิจัยต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถและเวลาให้กับการทำงานวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์

2.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการทำวิจัย

2.3.1 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันควร และส่งงานตามกำหนดเวลา ไม่ทำผิดสัญญาข้อตกลงจนก่อให้เกิดความเสียหาย

2.3.2 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผลอันเกิดจากการวิจัยได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อ 3 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอและมีความรู้ความชำนาญ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์การตีความ หรือการสรุปที่ผิดพลาดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

3.1 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ

3.2 นักวิจัยต้องรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานวิจัยในสาขาวิชาการนั้น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อวงการวิชาการ

ข้อ 4 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่ มีชีวิตนักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกและมีปณิธานที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

แนวทางปฏิบัติ

4.1 การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น

4.2 นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และสังคม

ข้อ 5 นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือปณิธานที่จะอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับและไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

แนวทางปฏิบัติ

5.1 นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย

5.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ในการทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงต่อผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง

5.3 นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ข้อ 6 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนการทำงานวิจัย นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตัว หรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีความบิดเบือนข้อมูล และข้อค้นพบทางวิชาการอันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

6.1 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ

6.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์ และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง

6.3 นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังประโยชน์ส่วนตัวหรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

ข้อ 7 นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริงและไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ

แนวทางปฏิบัติ

7.1 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย

7.2 นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการ และสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกิดความเป็นจริง โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง

7.3 นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบ ยืนยันในทางวิชาการ

ข้อ 8 นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น นักวิจัยพึงมีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัยยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

แนวทางปฏิบัติ

8.1 นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ

8.2 นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แก้ไขการทำวิจัย และการเสนอผลงานวิจัยตามข้อเสนอแนะที่ดีเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อ 9 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

9.1 นักวิจัยพึงไตร่ตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบ และทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญของสถาบัน และประโยชน์ต่อสังคม

9.2 นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมายความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

9.3 นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น และอุทิศเวลา น้ำใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีส่วนสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป

บทสรุป

การเขียนรายงานวิจัยเป็นกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายของโครงการวิจัย เป็นการประมวลความคิด รวบรวมข้อมูล ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น กระบวนการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติ และทักษะในการเขียนรายงานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ค้นพบ สรุปและข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในเชิงการนำผลงานวิจัยไปใช้ต่อไป

การเขียนรายงานวิจัยมีส่วนประกอบแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ส่วนแรก ประกอบด้วย ปกนอก กระดาษเปล่า ปกใน (ปกรอง) บทคัดย่อ Abstract เป็นการแปลบทคัดย่อภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ กิตติกรรมประกาศ หรือประกาศคุณูปการ สารบัญ สารบัญตาราง (ถ้ามี) สารบัญภาพ (ถ้ามี) ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ บทนำ ประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย (ถ้ามี) ข้อตกลงเบื้องต้น (ถ้ามี) นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีดำเนินการวิจัย ส่วนประกอบตอนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติผู้วิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยมีข้อควรคำนึง คือจัดทำต้นฉบับให้เรียบร้อย ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ผู้พิมพ์สามารถพิมพ์ตามต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง รูปภาพ ตาราง หรือแผนภูมิ ซึ่งมีขนาดใหญ่ ต้องวางไว้ในแนวนอน และต้องวางด้านบนของภาพ หรือตาราง ไว้ทางด้านซ้ายมือ และให้ใส่เลขหน้าที่มุมบนขวามือ เนื้อหาที่นำมาพิมพ์ไว้ในแต่ละหน้าควรมีประมาณ 25 บรรทัด ในกรณีอัดสำเนาและประมาณ 30 บรรทัด ในกรณีพิมพ์จากโรงพิมพ์

การเขียนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการอ้างอิงโดยยึดแบบใดแบบหนึ่งตลอดทั้งเล่ม มีวิธีการเขียนอ้างอิง คือ การคัดลอกข้อความ การถอดความหรือการเรียบเรียง และการสรุปความ การลงรายการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และการอ้างอิงท้ายเล่มหรือบรรณานุกรม

จรรยาบรรณนักวิจัย หมายถึง หลักเกณฑ์ควรประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. การเขียนรายงานการวิจัยมีส่วนประกอบใหญ่ ๆ 3 ส่วน ได้แก่อะไรบ้าง
2. ส่วนประกอบแรกของรายงานการวิจัยประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ได้แก่อะไรบ้าง
4. ท่านมีข้อควรคำนึงในการเขียนรายงานการวิจัยอย่างไร
5. วิธีการนำข้อค้นพบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเขียนได้อย่างไร
6. การลงรายการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทำได้ 2 ลักษณะ คืออะไร
7. การเขียนอ้างอิงชื่อผู้แต่งมีวิธีการอย่างไรบ้าง
8. จงยกตัวอย่างการเขียนอ้างอิงวิทยานิพนธ์มา 1 เรื่อง
9. จรรยาบรรณนักวิจัยหมายถึงอะไร
10. จงเขียนจรรยาบรรณนักวิจัย

เอกสารอ้างอิง

สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. (2544). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนัก
มาตรฐานการศึกษา.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). แนวทางปฏิบัติ จรรยาบรรณนักวิจัย. [Http:// research.bu.ac.th/
knowledge/knowledge003.html](http://research.bu.ac.th/knowledge/knowledge003.html). (2006/27/26).

บรรณานุกรม